

VEČERNIK

POROTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 243

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 25-67
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 3. tel. 280
POSTNI CEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, ponedeljek 23. oktobra 1939

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din. tujina 30 din

Cena
din 1—

Nemčija bo zahtevala razčiščenje položaja

Važna naročila poslanikoma von Schulenburgu in von Mackensenu glede sovjetske Rusije in Italije — Prekinitev nemško-sovjetskih trgovinskih pogodb — Veliko angleško poslobo Turčiji — Dogodki na bojišču, morju in v zraku — Ustanovitev židovske pokrajine na vzhodnem Poljskem

Sklepi berlinskega konferiranja

BERLIN, 23. oktobra. United Press. Konference, ki jih je imel Hitler z vodilnimi državniki in diplomati, predvsem z ankarškim poslanikom von Papenom, moskovskim veleposlanikom von Schulenburgom in rimskim veleposlanikom von Mackensenom so v glavnem zaključene. Nanašale so se, kakor je bilo mogoče izvedeti, v prvi vrsti na položaj, kakor je nastal po odklonitvi nemških mirovnih pogodb s strani zahodnih demokracij in sklenitvi turško-angleško-francoskega vojaškega pakta. Posebno zadnje dejstvo je, kakor se zdi, onemogočilo razne komunikacije, katere je treba sedaj temeljito spremeniti. Tudi prizadevanja za pričetek konzultacij s sovjetsko Rusijo doslej še niso uspela. Sovjetska vlada jih odgaja. Zaradi tega je bilo baje sklenjeno zahtevati v Moskvi, da se jasno in dokončno izjaviti glede konzultacij, kdaj in kako bi se lahko pričela in kakšni so v tem oziroma nameni sovjetske Rusije. Z zadevno nalogo bo odpotoval v Moskvo veliki poslanik von Schulenburg. Prav tako bo dobil rimski poslanik von Mackensen, da zahteva od Italijanske vlade odgovor na vprašanje, ali je pripravljena sodelovati pri eventualnih nemško-ruskih konzultacijah. Predvsem pa želi Nemčija, da bi Italija zavzela z Nemčijo solidarno stališče do turško-angleško-francoskega vojaškega pakta in podprla njeno protiakcijo. Iz sestanka, ki ga je imel včeraj ameriški veleposlanik Phillips v Rimu z Italijanskim zunanjim ministrom gospodarstva Cianom pa izhaja, da želi ostati Italija tudi dalje strogo neutralna in ne misli aktivno doseči v razplet evropskih vojnih dogodkov.

Trgovinska nesoglasja med Rusi in Nemci

BASEL, 23. oktobra. »Basler National-Zeitung« poroča iz Berlina, da se je vrnil z letalom iz Moskve vodja nemške trgovinske delegacije dr. Ritter po novi navozni. Pri trgovinskih pogajanjih med Sovjetsko in sovjetsko Rusijo so nastale težkoče, ki se nanašajo posebno na ruskih dobav s strani Nemčije. Rusija zahteva, da plača Nemčija vse rume v gotovini, ali pa takoj v blizu, in sicer samo v takem, ki ga Rusija potrebuje, ne pa v takem, ki ga ima sama Nemčija ni v stanu izpolniti takih zahtev in obstaja nevarnost, da bodo pogajanja sploh razbila. Govori se, da se bo te dni vrnila iz Moskve nemška trgovinska delegacija. Poletne težkoče so nastale tudi glede do-

bave ruskega bencina Nemčiji. Rusija izjavlja, da njena produkcija bencina komaj zadostuje njenim lastnim potrebam in zato ne more biti niti govora o tem, da bi mogla odstopiti Nemčiji kake znatnejše količine.

BERLIN, 23. oktobra. DNB. Vest, da je Rusija ponudila USA 160 tisoč ton mangana, komentira več tujih listov, češ da pomeni to, da bo Rusija zmanjšala dobovo mangana za potrebe nemške vojne industrije. Na nemškem merodajnem mestu izjavljajo, da so ta tolmačenja netočna. Rusija prideluje več kakor polovico celokupne svetovne producije mangana. Ona ga ima dovolj takoj za sebe kakor za nemške potrebe, pa ji še ostane del, ki ga lahko ponudi tudi drugim državam.

Turčija dobi posojilo 15 milijard

ANKARA, 23. oktobra. Turško-angleško-francoska generalštabna pogajanja, so bila v zvezi s sklenitvijo in podpisom vojaške pogodbe, so se v soboto končala. Ta pogajanja, ki so se sklenila tudi na politična in finančna področja, so bila končana v vsestransko praviljstvo in s popolnim sporazumom.

CARIGRAD, 23. oktobra. Stefani. Od generala Weyganda, ki je odpotoval v Belgrad, in od generala Wawela, ki je odpotoval v Aleksandrijo, so se na kolonialistični poslovili funkcionarji turške vojske.

ANKARA, 23. okt. Pogajanja o najetju v Angliji so pred zaključkom. Bo posodila Turčiji 60 milijonov (okoli 15 milijard din, op. ur.). Pojavila se bo Anglia obvezala, da prejde velik del turškega izvoza. To je pravilni posledica podpisa prijateljske in vojaške pogodbe med Turčijo in zahodnimi demokracijami.

ANKARA, 23. okt. Stefani. Načelnik generalnega štaba maršal Çakmak je iz-

javil časnikarjem, da je popolnoma zadowoljen z rezultati razgovorov, ki jih je imel z generaloma Weygandom in Wawelom.

Velika povodenj na zahodni fronti

PARIZ, 23. oktobra. Havas. Vojno poročilo od sinoči pravi: Današnja nedelja je potekla mirno. Izvidniške akcije na raznih točkah fronte.

BASEL, 23. oktobra. Stalno deževje v Porenju povzroča vedno večje povodnje. Rena silno narašča, in ker naraščajo tudi njeni gorenji pritoki, obstaja nevarnost

velike poplavne katastrofe, ki bi mogla resno ogroziti nemške utrdbе Siegfriedove črte. Posamezne niže ležeče utrdbе so že pod vodo in so jih morali Nemci izprazniti. Prav tako poročajo o povodnjih ob Mozeli in Sari, ki onemogočajo vsako vojaško operacijo tako Nemcem kakor Francuzom.

Ustanavlja se balkanski obrambni blok

RIM, 23. oktobra. Po vseh iz Londona, katere ponatiskujejo italijanski listi brez komentarjev, se pripravlja trojna konferenca med Madžarsko, Romunijo in Jugoslavijo, ki se bo vrnila sredi prihodnjega meseca, najbrže v Beogradu. Pri tej konferenci bi sodeloval kot opazovalec tudi poseben diplomatski zastopnik Italije. Cilj te konference bi bil ustvariti nov balkanski blok. Sklenjen naj bi bil pakt o vzajemni medsebojni pomoči Madžarske, Romunije in Jugoslavije proti vsakemu eventualnemu napadu, ki bi bil

izvršen s strani katere koli izvenbalkanske sile. Ako se ta načrt uresniči, se pričakuje, da bodo k novemu obrambnemu bloku pristopile tudi Bolgarija, Turčija in Grčija. Kakor zatrjujejo v Londonu, bi bil ta blok deležen vse podpore Italije.

BUKARESTA, 23. oktobra. List »Curentul« piše spričo ankarške trozvezne pogodbe, da status quo na Balkanu morebiti zajamčen samo s sodelovanjem vseh balkanskih držav, pri čemer treba voditi računa o tem, da se ničesar ne more ukreniti brez opore Italije.

Danes nadaljevanje pogajanj s Finci

HELSINKI, 23. oktobra. Finski poslanik dr. Paasikivi je v spremstvu ostalih članov finske delegacije odpotoval v soboto zvečer znova v Moskvo. Z delegacijo je odpotoval tudi finski finančni minister Taner. Kakor se zatrjuje, se je to zgodilo na izrecno sovjetsko željo, da se udeleži nadaljevanja pogajanj tudi eden izmed aktivnih članov finske vlade. Ker zunanj

minister Erkko sam ni hotel potovati v Moskvo, je bil v ta namen določen finančni minister Taner. Kakor se pričakuje, se bodo nadaljevanja pogajanj pričela tekmo današnjega dneva. Kakih podrobnih informacij glede stanja razmerja med Finsko in sovjetsko Rusijo na merodajnem mestu ni mogoče dobiti.

RUSKO ZASEDANJE BALTA

TALLIN, 23. okt. DNB. Razmestitev russkih čet na odrejenih področjih bo v kratkem izvršena, ker je že večna russkih oddelkov dospela v svoje garnizije. Tudi prevoz russkih čet na določene otoke je že končan.

TALLIN, 23. okt. Sovjetske vojne ladje, ki so bile zasidrane v tallinskem pristanišču, so odplute v Kronštat. Včeraj so ruske čete okupirale otok Dagö, Osel pa bodo danes. Pred litvansko pristaniščem Lepajo jepr ispel oddelek ruske morna-

rice. V Kaunasu je russka delegacija 13 mož, ki se pogaja z litvansko vlado o prihodu russkih čet. Vilno bodo danes zasedle litvanske čete.

RIGA, 23. oktobra. Ena russka križarka in dva rušilca sta pliplula v luko Lepaja.

FRANCOSKI RUDARJI ZA VLADO

PARIZ, 23. okt. Francoska rudarska zveza je v celoti odobrila vladno politiko. Konstatirano je, da 90% društv, ki so včlanjena v zvezi, obsoja komunistično politiko.

Pričenja se novo preseljevanje narodov

Vsi nemški in poljski Židje bodo naseljeni na posebnem področju na nemško-sovjetski meji vzhodno od Lublina — Italijanski Nemci se morajo preseliti na Poljsko do leta 1942 — Pred pričetkom pogajanj z ostalimi državami

DUNAJ, 23. oktobra. Tukajšnja židovska cerkvena občina je bila obveščena, da se bodo morali dunajski Židje pologoma vse preseliti na Poljsko. Prvih 2000 dunajskih Židov je bilo že poslanih v okolico Lublina. V zvezi s tem se je izvedelo, da je Nemčija sklenila ustanoviti posebno židovsko področje, in sicer v vzhodnem delu sedaj po Nemcih zasedene Poljske, vzhodno od Lublina. Na tem področju, s katerega bodo Poljaki presejeni, bodo naseljeni vsi nemški in poljski Židje. Gre v celoti za naselitev okoli 3 in pol milijona Židov. Ker namerava naseliti Nemčija v zahodnih poljskih pokrajinah Nemce iz zamejstva, v vzhodnih pa de nastaja vprašanje, kam bo naselila Poljake, ki se bodo morali od tu izseliti? Prostor, ki bi na ta način ostal Poljakom,

ne bi obsegal niti četrte bivše Poljske. RIM, 23. oktobra. V soboto je bil podpisani v Rimu sporazum med Nemčijo in Italijo o izselitvi vseh pripadnikov nemške narodne manjšine iz Italije. Sporazum sta podpisala italijanski zunanj minister grof Ciano in nemški veleposlanik von Mackensen. Nemci, ki so državljanji Nemčije, se morajo preseliti do konca letosnega leta. Nemci, ki so bili doslej italijanski državljanji, bodo pa morali zapustiti Italijo postopoma, tako da bo preseljevanje do leta 1942 popolnoma končana. Vsi ti Nemci bodo naseljeni v zahodnem delu bivše poljske Galicije, zahodno od Krasca. Ta sporazum se ne nanaša samo na užitništvo Nemce, ampak tudi na vse ostale, med drugim na tiste, ki so nasejeni v Kanalski dolini bivše Koroske (Tr- biž in okolica), na blvšem avstrijskem Primorskem lido. Vse teh Nemcev je okoli 240.000. Kakor se izve, se jih je pa za preselitev odločilo samo okoli 180.000, dočim že drugi ostati še nadalje v Italiji in se prilagoditi italijanskim asimilacijskim težnjam. Kakor poročajo italijanski listi, bo pričela Nemčija sedaj pogajanja tudi z vladami nekaterih južnovzhodnih držav glede preselitve Nemcev iz Podonavja in Balkana. V celoti bo preseljenih v Nemčijo okoli 3 in pol milijona pripadnikov nemških narodnih manjšin. Naseljeni bodo vse na Poljskem.

TALLIN, 23. oktobra. DNB. Parnik »Eider« je včeraj odplul iz tukajšnjega pristanišča s 450 nemškimi izseljenimi.

Novi spopadi na morju in v zraku

Angleži potopili nemško civilno matično ladjo — Nemški kontrolni parnik zadev na mino in se potopil — Dve novi bitki na Severnem morju

LONDON, 23. oktobra. Na južnem Atlantskem oceanu je neka angleška križarka potopila v soboto nemško matično ladjo »Schwabenland«, ki je služila za civilni letalski promet med Nemčijo in Južno Ameriko. Matična ladja je bila do začetka vojne zasidrana nekje med Afriko in Južno Ameriko. Kapitana in moštvo je angleška ladja rešila in uvela.

KJEVENHAVEN, 23. okt. Med Fulsterboem in Moenom je naletela neka nemška kontrolna ladja na odtrgano mino in se potopila. Od 69 članov posadke se jih je rešilo samo pet. Rešilo jih je neko dansko letalo in prepeljalo na otok Moen. Eden je po prevozu umrl, ostali 4 so bili oddani v bolnišnico.

LONDON, 23. okt. V soboto popoldne so izvršili Nemci prvi večji letalski napad na angleške trgovske ladje, ki so jih v zaščito spremljale vojne enote. Napad se je izvršil na Severnem morju. Prvič

so napadla nemška letala angleške ladje že dopoldne in skušala metati bombe, kar se jim pa zaradi silnega ognja protiletalskih topov z angleških križark ni posrečilo. Nemški bombniki so se zasledovani po angleških lovskeh letalih naglo umaknili. Popoldne so nemški bombniki skušali napasti isto skupino ladij v mnogo večjem številu, toda tudi tokrat jih je sprejel silen ogenj protiletalske obrambe, in ko so se pojavili angleški lovci, se je vnela ostra bitka, v kateri je bilo zbitih več nemških bombnikov. Nemške bombe niso zadele niti ene same angleške ladje.

LONDON, 23. okt. V prejšnjem tednu so Angleži sestrelili 13 nemških letal, ki so prišla nad Anglijo. Zadnje letalo je bilo zbito včeraj. Dve nemški letali sta se pojavili nad angleško obalo; eno so sestrelili angleški lovci in je padlo v more. Pet nemških pilotov so rešili ter jih prepeljali v Grimsby. Trije so se držali

krila letala, ki se je potapljal, eden je bil težko ranjen.

LONDON, 23. okt. Rešenci z nekega angleškega trgovskega parnika pripovedujejo, kako je postopal z njimi nemška podmornica. Častnik s podmornice je v rešilnem čolnu prispev v bližino angleške ladje, potegnil revolver ter ukazal, naj mornarji pozdravljajo. Ko so Angleži storili, jih je drugi častnik fotografiral. Podmornica je nato parnik potopila.

BERLIN, 23. okt. DNB. Vedno bolj se množijo pritožbe zaradi počasnosti, s katero angleška oblastva preiskujejo neutralne ladje, dočim prihajajo nemški vladni priznanja neutralnih ladjarjev, katerih ladje vozijo skozi kanal, ki spaja Severno in Vzhodno morje. Neutralni ladjarji podurajo, da so nemška oblastva tako ekspedativna, da je preiskava večine ladij opravljena že v poluri.

Slovaki dobe del poljskih Karpatov

BRATISLAVA, 23. oktobra. Nemški kancelar Hitler je sprejel v soboto v kancelarski palači v Berlinu slovaškega poslanika Čenaka in mu sporočil, da je Nemčija sklenila izpolnit slovaške želje glede vrnitve onih slovaških krajev, ki si jih je prisvojila Poljska leta 1920., 1924. in 1938. Vrnitev se bo izvršila na podlagi posebnega dogovora med nemško in slovaško vlado. To sporočilo je vzbudilo po-

vsej Slovaški veliko navdušenje. V mnogih krajih so bile prirejene navdušene manifestacije. Vrhovni poveljnik Hlinkove garde, propagandni minister Šanjo Mach je imel govor, v katerem je med drugim dejal: Adolf Hitler je dokazal pred vsem svetom, da se oddoljuje za zvestobo z zvestobo in za uslugo z usuno.

Se vedno polemika okoli „Athenie“

LONDON, 23. okt. Z ozirom na napade nemškega propagandnega ministra dr. Goebelsa pa radiu na Winstona Churchilla, pravijo Angleži, da so ameriški državljanji, ki so bili rešeni z »Athenie«, čisto jasno videli nemško podmornico, ki je torpedirala »Athenie«.

LONDON, 23. oktobra. Reuter. Kakor je znano, je imel nemški minister Goebbel po radiu zelo oster govor, v katerem je vnovič trdil, da parnika »Athenie« ni torpedirala nobena nemška podmornica. »Daily Mail« je izvedela, da je Churchill, na čigar naslov je bil naperjen Goebbelsov govor, še v teknu noči ta govor prebral in izjavil, da gre tu samo za nemško propagando, na katero sploh ne bo odgovoril.

Okrožni vodje pri Hitlerju

BERLIN, 23. oktobra. Hitler je včeraj konferiral z voditelji narodnosocialističnih distriktov. Pravijo, da se hoče prepričati o pravem razpoloženju ljudstva.

LONDON, 23. oktobra. Diplomatski urednik »Times« trdi, da pomeni sestanek pokrajinskih poglavarov in okrožnih voditeljev iz vse Nemčije v Berlinu, da je pričakovati važnih odločitev nemške vlade v vprašanju novih vojnih operacij.

NEMŠKA ZIMSKA VOJNA SAMOPOMOC.

BERLIN, 23. oktobra. DNB. Začasni rezultat včerajšnje zbirke za zimsko vojno pomoč v Berlinu znaša čez en milijon mark. To se pravi, da je včerajšnja zbirka vrgla za 80% več kakor lani v prvem tednu meseca oktobra.

AMERIŠKO-ANGLEŠKA MANIFESTACIJA.

HYDE PARK, 23. oktobra. Ob priliku včerajšnje službe božje v cerkvi sv. JAMESA je bila cerkvi izročena biblija, ki sta jo poklonila angleški kralj in kraljica v spomin na svoj obisk v USA. Svečani službi božji je prisostvoval prezident Roosevelt s soprogo in materjo. Opravljene so bile tudi molitve za vladarsko dvojico in narode Velike Britanije.

Mariborska vremenska napoved. Prevladovalo bo spremenljivo oblačno in vetrovno vreme. Obeta se še dež. Včeraj je bila najvišja toplota 8,2, danes najnižja 6,3, opoldne pa 9,2. V nedeljo je padlo dežja za 3,9, danes dopoldne pa za 11,2 milimetra.

POBIJANJE KOLERE NA KITAJSKEM

PEIPING, 23. oktobra. DNB. V Cingtavu so včeraj bile ukinjene vse omejitve prometa, ki so jih oblastva bila odredila zaradi kolere. Tako v Cingtavu kakor v Tiencinu so se vsi zadevni ukrepi japonske zdravstvene službe izkazali kot zelo učinkoviti. Vendar v Tiencinu še ni minila nevarnost v angleški koncesiji, ker se tam še vedno pojavljajo primeri kolere.

ZAGREB, 23. okt. Na seji glavnega odbora Samostojne demokratske stranke, ki je bila včeraj dopoldne in popoldne v Zagrebu, se je zbral 140 delegatov. Sejo je vodil podpredsednik stranke, bivši senator dr. Milan Kostić. Glavni tajnik Sava Kosanović je poročal o ostavki predsednika Adama Pribičevića, ki mu zdravje ne dopušča, da bi vršil posle. Ostal pa bo še dalje glavni ideolog SDS in vodilne prosvetne organizacije »Seljačko kolo«. Soglasno je bil nato izvoljen za predsednika stranke dr. Srgjan Budisavljević, minister za socialno politiko in narodno zdravje. Podpredsedniki so bivši minister dr. Hinko Krizman iz Varaždina, kmet Jovo Čorković iz Gline, dr. Milan Kostić iz Zemuna in vodja vojvodinskih samostojnih demokratov, dr. Duda Bošković.

V podrobnejših izvajanjih je tajnik Kosanović prikazal zgodovino sporazuma ter opisal odnose stranke do Združene opozicije. Dr. Rajko Dermanović je poročal o zunanjem položaju v Evropi, dr. Kosta Šrbov na Hrvatskem. V poročilu o orga-

RUSKO-JAPONSKA POGAJANJA

PEKING, 23. okt. Pogajanja o razmejitvi med Rusijo in Japonsko so na mrtvitoki. Gre za vprašanje ravnjanja z ujetnikom.

SMETANIN ODPOTOVAL V TOKIO

MOSKVA, 23. okt. Havas. Novi ruski veleposlanik v Tokiu, Smetanin, je odpotoval na svoje mesto. Kakor je znano, je bil Smetanin poprej odpravnik poslov sovjetskega poslaništva v Tokiu.

GUVERNERAT V SUDANU

LONDON, 23. okt. Havsa. Na željo angleške vlade je egiptsko vlada, uvažajoč sedanje izjemne razmere, pristala na to, da ostane na svojem službenem mestu še nadalje sir Stewart Simms, generalni guverner egiptskega sudana, ki bi bil moral koncem tega leta iti v pokoj.

POLEMIKA Z LLOYDOM GEORGEOM

LONDON, 23. okt. Reuter. »Daily Telegraph« polemizira proti zadnjemu govoru Lloyda Georgea. List pravi, da se Lloyd George tudi ni hotel pogajati s cesarjem Viljemom, dokler so nemške cete držale Belgijo in Romunijo, in poudarja, da Lloyd George ni pojasnil, kakšna jameva bi mogla dati Nemčija v sedanjem položaju.

KOPTSKA MASA V PAVIJII

RIM, 23. okt. DNB. Prva služba božja po koptskem obredu v Italiji je bila včeraj v katedrali v Paviji. Opravil jo je kardinal msgr. Salotti kot predstavnik kongregracije za vzhodno cerkev ob asistenci velikega števila koptskih duhovnikov iz italijanske Vzhodne Afrike. Službi božji so prisostvovali številni predstavniki države in fašistične stranke.

TALLIN, 23. okt. Reuter. Novi rusko-letonski pakt zagotavlja Rusiji svobodo prevoza blaga po vseh kopnih in morskih poteh Estonske ter svoboden izvoz blaga iz Letonske skozi kanale na Marmansk in v pristanišča Črnega morja.

ZAGONETNA SMRT NA BETNAVSKI CESTI

Včeraj je bila kriminalna policija klicana v stanovanje 60-letnega mizarija Josipa Kavška na Betnavski cesti 23. Vsi nadzorniki g. Cajnko je v kuhinji nastreljali starčka mrtvega. Na čelu je imel rano starčka pričivno dobil pri zadcu na štedilnik. Komisija je ugotovila, da je starčka pri padcu zadela kano, kateri je podlegel.

Minister dr. Budisavljević predsednik SDS

Minilo nedeljo je glavni odbor Samostojne demokratske stranke v Zagrebu izbral novo vodstvo.

nizaciji stranke je Kosanović naglasil, da bo SDS v bodoče razvila v svedrske stranke. Ob slovesu je dr. Maček deklariral, da se bodo Srbi v banovini Hrvatske v kratkem prepričali, da ni med njimi in Hrvati nobene razlike. HSS in SDS bosta sodelovali pri urešnjenju socialnih pravic kmetskega naroda v vsej državi.

Senatorski kandidati v Sloveniji

BEOGRAD, 23. okt. Na seji glavnega odbora JRZ so bili potrjeni naslednji kandidati za senatorke volitve v Sloveniji: Franc Smolej in dr. Franc Ščerbača, bivša senatorja, Janez Brodar, predsednik kmetske zveze, Alojzij Mihelič, bivši poslanec, Namestnik M. Bogumil Remec, gimnazijski profesor v pok., dr. Juro Adlešič, župan Tržiča, župan Ivan Majerski, župan Tržiča in Ignacij Hren, vrtniški župan. Ker je samo ena kandidatna lista v Sloveniji lahko smatrajo gornji kandidati JRZ, se izvoljene.

PARIZ, 23. okt. Z ozirom na včerajšnji sovjetski plebiscit v zasedenih pokrajih, je poljska vlada pri ruski proslavi ter pravi, da je plebiscit v nasprotju z mednarodnim javnim pravom. Poljska ne priznava. Poljsko veleposlaništvo je tudi zanikal vse nemške vplivne. Da bi Anglija dobavljala Poljski strateške.

ARGENTINA IN POLJSKA

BUENOS AIRES, 23. oktobra. V poslovnih krogih izjavljajo, da argentinska vlada ne bo imenovala nobenega diplomatskega zastopnika pri poljski vlasti, potem ko je bil odpoklican iz Varšave. argentinski opolnomočeni minister, dokler se ne razjasni mednarodni položaj.

HOLANDCI SE BODO BRANILI SAMO

AMSTERDAM, 23. oktobra. Nasprotnik nemškim vestem, da je Anglija ponudila holandskim trgovskim ladjam zaščito spremstvo angleških vojnih ladij, izjavljajo na merodajnem mestu, da angleška vlada ni stavila nobene take ponudbe da bo Holandska v primeru potrebe naložila svojo trgovsko mornarico s lastno vojno mornarico.

ŠPANSKI DRŽAVNI PRERACUN

MADRID, 23. oktobra. Stefani Španija vlada je pod predsedovanjem generala Franca imela sejo, ki je razpravljala državni preračun. Sklenjeno je se v preračun stavijo tudi krediti za kredit.

PALESTINSKI MUFTI V BAGDADU

BAGDAD, 23. okt. DNB. Palestinski vrhovni mufti je bil včeraj sprejet od članov iraške vlade, nato pa je bil v avdiciji tudi pri regentu. Vrhovni mufti je predstavljal priliki v imenu Palestine izrazil velikost iraški dinastiji.

DANES GOVORI SPAAK PO RADU

BRUSELJ, 23. okt. Zunanji ministri Spaak bo imel danes govor po radiu. Kadar se izve, bo pri tej priliki ponovil očitnočnost Belgije, da ostane tudi nadzor strogo neutralna.

TALLIN, 23. okt. Reuter. Novi rusko-letonski pakt zagotavlja Rusiji svobodo prevoza blaga po vseh kopnih in morskih poteh Estonske ter svoboden izvoz blaga iz Letonske skozi kanale na Marmansk in v pristanišča Črnega morja.

Maribor

Maribor dobi nove alarmne naprave

Moderna pridobitev mestne gasilske čete bo znatno pripomogla k varnosti pred požarom.

V Maribor je prispela nova alarmna naprava za gasilsko četo. Gasilska četa ima že vse pripravljeno za položitev alarmnih vodov, kar bo izvršilo mestno elektriško podjetje. Alarmni vodi bodo dolgi skoraj 7000 m.

Skrjani čas je že bil, da si je gasilska četa umislila nove naprave za požarni alarm, ker so stare doslužile, saj so bile več kakor 40 let v rabi. Stare alarmne naprave niso več funkcionalne. Alarmni zvonci so odpovedali kadar je bilo najbolj nujno.

Pozimi pa sploh ni bilo mogoče spraviti alarmnih vodov v red. Pri nekem požaru se je zgodilo, da je morala četa pozvati gasilce na pomoč po slugi, ker se plati zvona iz stolnice, posebno v zaprtih stanovanjih in v obratnico delavnicah, ni slišala. Kako je zaradi takih pokvarjenih alarmnih naprav mnogokrat trpela pomoč čet, si pač lahko mislimo.

Nove alarmne naprave je dobavila tvrdka Siemens & Halske, ki je ne samo v Nemčiji, marveč tudi v prekomorskih krajih in Franciji ter Angliji postavila na stotine alarmnih naprav. Sistem teh naprav je dokaj enostaven. S primerno centralno aparatujo se s pomočjo induktivskih aparatov sprožijo alarmni zvonci v stanovanjih ali delavnicah gasilcev. Z drugo napravo pa je lahko po istih vodilih gasilce tudi telefonično poklicati. Alarmni zvonci in telefoni so zvezani na istem alarmnem vodu. Naprava je konstruirana

tako, da je mogoče tudi v večjih skupinah namestiti zvonce in telefone. Tako bo mariborska gasilska četa imela aparatujo, na kateri bo mogoče namestiti zvonce in telefone v 4 skupinah. Ureditev ima to prednost, da ni treba vseh gasilcev hkrati alarmirati, ampak samo toliko, kolikor jih potrebujejo.

Mariborska gasilska četa bo imela na levem bregu Drave gasilce razdeljene na tri skupine in bo lahko vsako posebej alarmirala, seveda pa tudi vse tri hkrati. Četrtni alarmni krog je rezerviran za desni breg Drave, ki pa se še sedaj ne bo

izrabil.

Alarmno napravo, ki jo dobi Maribor je mogoče vsak čas izpopolniti. Ne samo da je mogoče dodati več alarmnih zvonov in telefonov (sedaj bo imela gasilska četa 50 alarmnih zvonov in 10 telefonov), ampak je mogoče tej napravi priključiti tudi javne znanilce požarov na ulicah in v večjih obrah. Tej napravi je mogoče priključiti tudi alarmne sirene za pasivno obrambo.

Na ta način bo premoženje Mariborčanov zadostno zavarovano pred požari in bo gasilska pomoč takoj na mestu.

Pekovski pomočniki so dosegli pravice

PO PETMESEČNI BORBI JE PRIŠLO DO PODPISA KOLEKTIV. POGODBE

Pretekli petek je bila končno podpisana kolektivna pogodba med Združenjem pekovskih mojstrov in pomočniško organizacijo ZZDJ, podružnico v Mariboru.

S podpisano kolektivno pogodbo so pekovski pomočniki dosegli zmanjšanje delovnega časa od 10 ur na 9. ur dnevno, zvišanje plače za 20 din tedensko, nadalje bodo dobivali odslej dnevno 1 kg kruha (prej samo pol kg), po enoletnem službovanju se jim prizna tridnevni plačani dopust. S podpisom kolektivne pogodbe je doseglj pomočniška organizacija in njeni zastopniki vse priznanje. Tako so se pekovski mojstri obvezali, da bodo

najemali uslužbence samo po posredovanju pomočniške organizacije. Postavljena je tudi paritetna komisija, katere dolžnost bo kontrolirati, če se mojstri in pomočniki drže točno kolektivne pogodbe.

S kolektivno pogodbo so si pekovski pomočniki izboljšali svoj položaj, vendar pa še n o c n o d e l o v e d n o n i o d p r a v l j e n o . Zato pomočniki upravičeno zahtevajo zakon, ki bi ukinil, ali pa vsaj omejil nočno delo pred 3. uro zjutraj. V zvezi s podpisom kolektivne pogodbe je bilo v nedeljo dopoldne v Mariboru pri »Zlatem koncu« zborovanje pekovskih pomočnikov iz mesta in okolice.

Uspehi in cilji Ljudske univerze

Kakor smo že v soboto poročali, so se minuli petek spet začela predavanja Ljudske univerze v Mariboru, ustanove, ki je že od svojega početka, januarja 1. 1922 velevažen kulturno-vzgojni činitelj obdravske prestolnice. Naloga Ljudske univerze je bila že spočetka vzgajati vse sloje prebivalstva po etičnih in moralnih načelih v duhu človekoljubja in resnične demokracije. Tej nalogi je ostala Ljudska univerza zvesta vse doslej in predstavlja tako po celi vrsti odličnih predavateljev važen narodni činitelj ob meji ožje domovine.

Prvotno na pol uradni ustanovi je načeloval župan Viktor Grčar. Prof. Favaj je kot tajnik opravljal štiri leta tajniške funkcije, pokojni prelat dr. F. Kovačič je bil ustanovi odličen sotrudnik. Ko je prevezel načelstvo Ljudske univerze inž. J. Kakovec, se je sestavil vsako leto smotrn načrt predavanj. Domači in tuji strokovnjaki so predaval o najrazličnejših poglavijih narodnega življenja in pospremili svoja izvajanja ponajvečkrat tudi s sklopičnimi slikami.

Ljudska univerza je pa segla tudi po drugih ciklih in tako razširila obzorje obiskovalcev na stopnjo, ki zaslubi vse priznanje. Glasbeni in humoristični večeri ter izleti v bližnjo in daljino okolico so naloge te ustanove še poglobili.

Mladini je Ljudska univerza nudiла razne strokovne tečaje, najmlajšim je dala več uspeh mladinskih ter rodbinskih prireditv. Posebno skrb je posvečala LU mariborski okolici, ustanovila je leta 1926. podružnico v Studencih, ki se je kasneje osamosvojila.

Občudovanja vredno delo, ki ga vrši Ljudska univerza le s skromnimi sredstvi, zaslubi vso pohvalo. Star je že načrt te naše ustanove, da dobi ljudsko vi-

soko šolo z internatom, kakršne že obstoje v klasični deželi ljudske prosvete — na Danskem. Uresničitev te ideje bi bila za Maribor in njegovo razgibanje okolico neprecenljive vrednosti. Naša obmejna metropola bi postala tako vodilna činiteljica v narodno prosvetnem gibanju domovine in bi si tako postavila močan temelj za velike naloge, ki jo še čakajo v napredku in prerodu obmejnih Slovencev.

METROPOLIT DOSITEJ V MARIBORU

Včeraj se je pripeljal v Maribor zagrebški metropolit Dositej, ki so ga predstavniki pravoslavne cerkve prisrčno sprejeli. V spremstvu proti g. Simeona Ivoševiću si je metropolit ogledal novo cerkev Lazarico ter se pohvalno izrazil o napredku pravoslavne cerkvene občine.

JATA DIVJIH GOSI NAD MARIBOROM

Davi so bili mnogi Mariborčani presečeni nad čudnim vreščanjem. Kmalu so opazili veliko jato divjih gosi, ki so priletele z nemške strani in izginile za Pohorjem. Selitev divjih gosi si razlagajo s skorajnjim nastopom hladnega vremena.

VLOMILEC STRELJAL NA PETEJANA

Ko se je v soboto ponoči vrnil Bruno Petejan domov v Medvedovo ulico 12, je zalotil v sobi neznanega moškega, ki je stikal po omarali. Vlomilec je potegnil safnokres in zaklical: »Stoj ali pa strelijam!« Petejan je naglo zaprl vrata ter si s tem rešil življenje, ker je v naslednjem trenutku počil strel in krogla se je zarila v vrata. Preden je prišel stražnik, je vlomilec že pobegnil. Odnesel je nekaj denaria, perila in obleke.

TATVINA NI VEDNO TATVINA

Natakarica Ana V. od Sv. Lovrenca na Pohorju je priznala pri prvem zaslijanju, pa tudi na razpravi pred malim kazenskim senatom okrožnega sodišča v mariboru, da je res vzela do konca junija krčmarici Mariji Ferkovi v Cirkovcih na Drav. polju iz zaklenjenega predala 4 krat po 1000 dinarjev, vendar pa prav, da tega denarja ni ukradla, ampak da si ga je prisvojila kot protiterjatev za dolg, katerega je imela pri njej krčmari. Ali paragraf je neizprosen. Na samovoljne razlage se malokdaj ozira. In tako je bila natakarica Ana obsojena zaradi tatvine na 5 mesecov strogega zapora in na Izgubo častnih pravic za dve leti.

Pred leti, ko so se v Sloveniji komisiale manjše občine z večjimi, se je tudi na Teznom pričela akcija za priključitev Teznega k pobreški občini. Do komisije je res prišlo in velika pobreška občina je več let delovala v zadovoljstvu občanov in posameznih krajevnih občin. Pred tremi leti pa so se pojavili po znani slovenski tradiciji tudi na Teznom nezadovoljneži, ki so pričeli podtalno akcijo za odcepitev Teznega od Pobrežja in za ustanovitev samostojne občine. Našli so se gospodje, ki so zbirali podpise Te-

m Olga Balonova na zadnji poti. V soboto popoldne so številni zavedni Mariborčani spremili gospo Olgo Balonovo k zadnjemu počitku. Na veličastnem pogrebu so bili zastopani vsi stanovi od najvišjega uradnika do siromašnega delavstva, ker je bila pokojnica povsod enako spoštovana.

m Poškodbam je v bolnišnici podlegel 12 letni dijak Hubert Dittinger, ki je pri Sv. Ožbaltu ob Dravi pri izstopanju iz vozečega vlaka tako nesrečno padel, da je prišel pod kolesa.

m Iz carinske službe. Iz Maribora sta premeščena v Zagreb višja carinska kontrolorja Mijo Matovič in Andrija Majola. V Maribor pa pridejo Josip Amon, višji carinski kontrolor v Ljubljani, Adolf Ponikvar, višji carinski kontrolor v Zagrebu, Božo Knežević, carinski kontrolor iz Sušaka in Živko Milosavljević, carinski kontrolor iz Splita. V Novi Sad sta premeščena iz Maribora za višjega kontrolorja Milan Ivanovič, za carinskega kontrolorja pa Borivoj Pavlović. Na Sušaku je premeščen za višjega kontrolorja Lujo Bogner iz Maribora, za carinskega in spektorja v Vukovaru pa Stefan Galaco iz Maribora, in Kuzma Mikuličić iz Maribora za carinskega in spektorja v Koprivnici.

m Zanimiva aféra. Te dni so v neki obmejni tekstilni tovarni odkrili večjo neverbo. Osumnjena je mlajša uradnica, da je neverbo preverila 30.000 din. Zivelja je zelo razkošno in zbuvala s svojimi toaletami splošno pozornost. Oblasti so njeni toaleti in pohištvo zaplenile.

m Stenografski krožek ima v sredo, 25. t. m., ob 20. uri sestanek na Trgovski akademiji. Povabljeni so vsi, ki jim je do poživitve krožkovega delovanja.

m Za Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju so darovali namesto venca na grob g. Balonove trvdka Mešček 200 din, glavni tajnik Gremija trgovcev g. Skaza 100 din in rodbina Vernik 100 din.

Slovenski fantje na prireditvi Sokola Včeraj popoldne je priredil pobreški Sokol zelo uspešno naraščajsko akademijo. Klub deževnemu vremenu je bila sokolska dvorana nabito polna. Vse točke pestrega programa so bile nagrajene z navdušenim odobravanjem. Sokolske pri-

m V Mariboru je umri g. Anton Umber državni mojster v pok. Pogreb bo v sredob. ob 15.30 na Pobrežju. N. p. v m.

m Za sokolski planinski dom na Pobrežju je bilo v zadnjem času darovanih 10.700. Nadaljnje darove sprejema Posojilnica narodni dom in na Ljubljanska kreditna banca v Mariboru.

m Ocetno kislino je pila v samomorilcu namenu 17-letna vajenka Marica N. iz Rogaze. Takojšnja zdravniška pomoč je obupanki rešila življene.

m Na klopi v parku je sinoči zadela 75-letnega poštnega brzjavnega mojstra Antonija Kluna. Nezavestnega starčka so preljali v bolnišnico.

m Tatvina obleke. Neznani vromilec je ukral hišnemu posestniku Josipu Smerdu v Radvanjske ceste 18 več moških občin vrednosti okoli 2500 dinarjev.

m Vrat si je v samomorilcu na Pobrežju 28 letnega delavca Antonija P. S takojšnjo pomočjo v bolnišnico so obupanki moža rešili težih po sledic.

m Dva kolesarja sta na Glavnem trgu v Mariboru. Pri tem je dobil rudarski pojednik Anton Sove tako hude poškodbe da je nezavesten obležal.

* Specialist za kožne in spolne bolezni dr. Milavec Vladimir vodja dermatologije oddelka zopet redno ordinira. Tyrva 2.

m »Vzajemnost Maribor priredi sredo, 25. okt., ob 20. v dvorani Delavske zbornice, Sodna ul. 9/I. predavanje o plinski vojni. Predaval bo g. prof. Medic Stanko, kateri bo pokazal tudi eksperimentov.

m Nočna lekarniška služba. Od 21. do 25. okt. v Lekarna pri Zamoru, Gospodska ul. 12, telefon 27-12; Lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

* Grajski film. Film, ki prekaša do sedaj prikazane zgodovinske filme nedvomno »SUEZ«. Nemška verzija.

* Kino Esplanade. Carobno lepa operna barvah triumfalnega petja in glasba »Ljubljanca«, Jeanette Mac Donald, Nelson.

* Kino Union. Do pondeljka Gordonov po »Marcu« fantastični film, glavni vlogi Buster Crabbe.

Radio

Torek, 24. oktobra Ljubljana: 7. Jutranja oddaja; 11. skala oddaja; 12. Ruske pesmi; 13.20. rodne pesmi, vokalni in instrumenti koncert; 20.20. Molierjeva komedija »Tuffe«; 22.15. Lahka glasba RO. grad: 6.30. Jutranja oddaja; 22.10. Beethovenova simfonija.

Zagreb: Komorni koncert — Sofija: 5.45 Jutranja oddaja; 20.30. Večer ruskih romanci.

in 21.55 Lahka in plesna glasba. — Lan: 21. Donizzettijev »Ljubljani napoved«.

Ankara: 19.15 Simfončni koncert.

Oslo: 20.35 Večer norveške glasbe. — Bruselj I.: Adamova opera »Kolibra«.

Bukarešta: Frimlova opera »Rose Marie«.

Budimpešta: 19.25 Ciganka kapela Per.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, 23.: Zaprt.

Torek, 24., ob 20.: Veriga. B. Sreda, 25., ob 20.: Celjski grofje. Goštovanje v Celju.

Cetrtrek, 26., ob 20.: Hlapec Jernej in njegova pravica A.

Prišel je Moric Silberstein na Dunaj in vprašal starega kočija, koliko stane v vožnja do Stubenringa.

Tri märke! odgovori skromni kočija, ja in se nakloni, da bi pridobil potnika.

Hvala lepa! je odvrial Moric, hotel sem samo vedeti, koliko bom pristrel.

ko bom šel peš...

Osamosvojitev Tezna je padla v vodo

Zanimivosti

Bivši nemški cesar Viljem II. molči

„Gost sem Nizozemske in kot tak ne bom dajal nobenih političnih izjav“

Bivši nemški cesar Viljem drugi živi že od konca vojne — kakor znano — v holandskem mestecu Doornu, oddaljenem 40 km od Amsterdama. Mestece ima 4000 prebivalcev in sedaj, ko je Holandija zaradi varnosti izvedla mobilizacijo, okoli 5000 vojakov. Ti vojaki seveda niso tam zaradi bivšega cesarja. Sam cesar, star že 81 let, stanuje v krasnem gradiču sred lepega parka, obdan od vrste služabnikov in zvestih spremjevalcev. Obiskov ne sprejema rad; izjemo napravi samo, ako se prijavi kak njegov star znanec.

V sam gradič, posebno v park, pa morejo tudi roovedni zasebniki, ako se porazumejo s čuvarji.

Kakor zatrjujejo poučeni, se Viljem II. vedno podpisuje „imperator“ (cesar).

Nada ne posluša rad, zato pa bere s

tem večjo vnemo liste, nemške in druge

zadnje po njih pisani razvoj po-

vidnih dogodkov v Nemčiji, Evropi in svetu. Političnih izjav ne mara in odgo-

varia navadno na zadevne prošnje suho-

parno: „Gost sem Nizozemske in kot tak

sem obljudil, da ne bom dajal nobenih

političnih izjav.“ Zato so razne izjave, ki

se mu prispisujejo in smo jih lahko brali

tudi v zadnjem času v raznih listih, le

nemščine. Razen njegovih najožjih zato

ne ve, kaj Viljem II. dejansko mi-

nila, kakšno je njegovo stališče do Hitler-

ja, nacionalnega socializma in sedanje

nemške notranje ter zunanje politike.

Gradu ne zapušča nikoli, samo po parku

se vsak dan redno sprehaja. Posebno

predstavljajočimi njegove prednike in

odlične nemške cesarske veljake, poseb-

no vojskovodje.

Kdor pride v Doorn in v park gradiča,

dobi lahko najnovejše cesarjeve slike.

Prodaja jih njegova pisarna, in kdor seže

globlje v žep, dobi tudi sliko z lastno-

ročnim Viljemovim podpisom. Podpis na

mali fotografiji stane 2 holandska gol-

dinarja, za podpis na večji je pa treba

odšteti že 10 goldinarjev. Ker je mnogo roovednih obiskovalcev, ki si žele podpis bivšega cesarja na njegovi sliki, dela doornska pisarna dobre kupčije. Pa tudi živega Viljema lahko vidite, zopet proti plačilu. Čuvarji vas postavijo na

neko mesto v parku in vam dajo v roko daljnogled. Cesar sedi tedaj na klopi sredi svojih vrtnic ali pa se sprehaja mimo njih po steži. Bliže kakor na razdaljo enega kilometra pa ne smete.

Boj proti vitki liniji v Italiji

V Italiji so pričeli boj proti ženski vitki liniji in angažirali za to poleg zdravnikov tudi razne druge znanstvenike in celo politike. Sam Benito Mussolini je napisal k objavam strokovnjakov članek, v katerem se izreka

oble, a spremeniti se mora tudi okus italijanskih moških, da bodo sami odklanjali take prekaje. Seveda pa tudi v Italiji ne zagovarjajo pretirane debelosti, ki je prav tako zdravju škodljiva, kakor je pretirana vitkost. Podobni glasovi prihajajo tudi od drugod, in zdi se, da bo ta „moda“, ki je povzročala v letih po svetovni vojni toliko preglavic, v bližnji bodočnosti prav tako minila, kakor so neštete druge modne kaprice v preteklosti in sedanosti.

Psi rešitelji človeškega življenja

V Stamfordu v državi Connecticutu v Ameriki je buldog žrtvoval življenje za gospodarja. Zaradi eksplozije petrolejke se je vnelo pohištvo. Pes je tako dolgo ljal in vlekel za posteljnino, da je zbulil gospodarja. Ta je skočil skozi okno in se rešil. Tip je planil še enkrat v sobo, meneč da je gospodinja z otrokom še notri. Toda, bila sta z doma. Gasilci so našli psa pod dečkovo posteljo.

Farmer Clark iz Cedar Rapidsa v Jovi se je vračal po tračnicah domov. Dobil je srčni napad in se zgrudil. Eden izmed psov, ki ju je imel seboj, je jel divje lajati, drugi je stekel vlaku naproti in z lajanjem opozoril strojevodjo, da je ustavil lokomotivo. Farmerja so naložili na vlak in odpeljali v bolnišnico.

Yaleška univerza je odlikovala svojčas psa Toga, ki je vodil pod Amundsenovim vodstvom pasje krdele na tečaj. Nekoč je

potoval 675 milj daleč in prinesel serum v kraj, kjer so vsi ljudje oboleli za davočico. Rešil jim je življenje.

V Midletownu je blizu neke hiše zaspal otrok med tračnicami. Domači ovčar, ki je pogrešil otroka, je pohitel za njim in ga zgrabil z zobmi baš v trenutku, ko se je pojavil na obzorju vlak. Dobil je zlato svetinjo. Druga dva ovčarska psa sta v Meritsvilleu opazila plamene v neki hiši. Planila sta vanjo in z laježem zbulila ljudi. Pravočasno sta rešila v neki sobi tudi žensko, ki je že bila nezavestna, pa si je še pomagala na prostu. Plameni so zvestima živalima zaprli izhod. Ko so ogenj pogasili, so našli le še zogleneli trupli.

Pač velika zvestoba, ki se zrcali v očeh teh bistroumnih bitij!

Iz trave maslo

V ameriških novinah je bil naslednji inserat:

»Senzacija! Pošljite mi v kuverti pol dolara in sporočil vam bom, kako se napravi iz trave maslo!«

Prijavilo se je na tisoče interesentov, ki so poslali po pol dolara za roovedna pojasnila. Mož je pospravil denar in odgovoril ljudem:

»Najprej kupite travnik.

Potem kupite kravo!

Pošljite to kravo na travnik.

Krava bo na travniku popasla travo.

Krava bo dobila nato mnogo mleka.

Treba bo potem kravo vsak dan pomoliti.

Mleko morate zbirati in pobirati z njega sметano.

Nato stepajte smetano tako dolgo, da bo iz nje nastalo maslo...«

Stori uslugo in dobro delo, kjer koli in kadar koli moreš, zahvale za to pa nikar ne pričakuj.

(Baden-Powell.)

mu...

Na Fulmarju je živilo sto in sto glasov. Kakor tedaj ledeniček je bil tudi on od zunaj videti mnogo bolj masiven kakor je bil v resnici, in noben človek ni nikoli videl in preiskal votlin, ki so se širile v njegovem vznožju. Vsaka mena plime in oseke je igrala novo melodijo, in vsaka sprememba vremena je prinesla nove glasove. Žuborenje v votlinah je odgovarjalo morju in vetrom, in ob plimi je hropela voda, zaprta v podzemeljskih rovih, kakor velikansko umirajoče bitje.

V votlini, kjer se je nastanil, je Ericsson lahko poslušal te glasove votlin. Bil je čas plime, in ves Fulmar je ječal pod navali vodenih gmot kakor orjak.

Bele pene na bregu so Ericssona spomnile notoške obale... in potem so ga misli nosile na daljši otok, na katerem je staleno neko dekle in iztegovalo roke po njem — in to dekle je bila Švala.

Tedaj se je zbudil.

Spati je moral mnogo delj kakor je misli, kajti ko je stopil iz votline, je bilo sonce že visoko na nebnu, in daleč zunaj je videl nekaj belih jader — skarsstödske ribiške čolne, ki so se odpravili na lov.

Ravnica je bila edino mesto, s ka-

Lipski na zahodni fronti. Bivši poljski poslanik v Berlinu, Lipski, je odšel na francosko fronto in kot navaden vojak vstopil v poljske legije. Preden je oblekel vojaško sukno, se je poročil v Parizu z gdč. Rosse, ki je po poreklu Francozin.

Angleški vojaki s palicami. Angleški vojni minister Hore Belisha je podpisal uredbo, po kateri je angleškim vojakom, kadar niso v službi, dovoljeno, da nosijo na izprehodu palice.

Turki pišejo kavo z lipovim čajem. Tudi Turčija je organizirala prehrano ljudstva. Zaradi omejitve uvoza kave so začeli kavarnari in restavraterji prodajati kavo, pomešano z lipovim čajem.

Rusi hočejo iranski petrolej. Ameriški diplomatski krogi trdijo, da hoče Rusija s trgovinskimi pogajanji spet utrditi svoj prestiž v severnem Iranu (Perziji). S posebnimi pogodbami naj bi Rusija dobila od Perzije kontrolo nad pridobivanjem riža in petrolejskimi polji, katera nameščajo preiskati. Iran je važna strategična zemlja na Bližnjem vzhodu in bi okrepitev ruskega vpliva utegnila prevesiti ravnotežje zahodne Azije.

— Ali ne pogrešate v svojem stanovanju kopalnice?

— O, kaj še! Privočim si namreč vsako leto enkrat kopališče ob morju ...

REŠITEV KRIŽANKE:

Vodoravno: 14. ena; 15. Oger; 16. ravnini; 18. Joško; 19. kosti; 20. Aron; 21. Ajas; 23. rast; 24. inkaso; 25. pesa; 27. Man; 30. idiot; 31. ta; 34. rovaš; 37. aga; 38. vat; 39. pv; 40. vsl; 41. sta; 43. Amor; 45. boem; 47. seno; 48. Anton; 49. Vilna; 50. olov; 52. tič; 53. ji; 54. čoln; 61. apr; 63. gong; 65. Edam; 66. njo; 67. kra; 68. Avar; 70. repa; 72. jad; 73. rad; 74. lepo; 76. in; 77. Evans; 80. Oslo; 84. Ra; 85. kje.

Napvično: 2. enojen; 4. rok; 5. Igor; 6. čeka; 7. eros; 8. krst; 9. pat; 10. enakost; 11. pirat; 12. enostaven; 22. sama; 24. ide; 25. par; 26. se; 28. ara; 29. negativ; 30. iva; 32. ata; 35. osel; 38. vonj; 40. vsota; 41. sova; 42. antena; 44. moč; 45. bič; 46. Man; 49. vila; 51. Oto; 55. lajanja; 57. verige; 58. Eden; 59. Ema; 62. prase; 63. galop; 67. krop; 69. vero; 71. pero; 75. poj; 78. vab; 79. set; 81. It; 83. am.

1-33-56 in 86 vodoravno: Ze čriček prepeva ne more več spat, trgatev veleva spet pojdemo brat. V zvezi s trgovijo: vodoravno: 82. rozga; napvično: 1. žaja; 3. časa; 13. vino; 17. viničar; 27. mošt; 36. vinoigrad; 39. polovnjak; 60. sod; 64. grozd.

terege je bil viden v daljavi Skarsstöd.

Vrnili se je v votlino. Čisto mehanično se je spravil na pripravljevanje svojega zajtrka.

Prižgal je majhen kuhalnik in postavil nanj vodo za kavo. Magnus je kot zvest prijatelj res na vse misil, in ko je Ericsson uzrl na majhnom papirnatem krožniku sol, je obstal v delu, in solze so mu stopile v oči.

Spominjal se je svojega prvega srečanja z Magnusom pred tremi leti. In majhen zavojček je Ericsona trdneje prepričal o Magnusovem skrbnem prijateljstvu kakor načrte požrtvovalno dejanie.

Ko je pozajtrkoval, je šel zopet na obalo. Vabilo ga je ravninica, toda Ericsson se je uprl izkušnji, kajti vedel je: to je pogled na daljni Skarsstöd, ki ga je klical. »Pridi,« tako je klical, »s te ravninice me lahko vidiš v daljavi, in za meno leži cesta, na kateri si nekoč srečal dekle s sinjo lisico.«

Ogledal se je proč in gledal po morju. Bila je oseka in vodna gladina tako nizka, da je lahko plezel po skalah, ki so drugače pod vodo.

Nato je vrgel trnek.

(Dalej jutri.)

Burna zgodovina estonskega otoka

otok Nemci, ki so prišli iz Letonske. Nemški viteški red je ustanovil tam opatijo in škofijo. Leta 1559. je prešel otok v dansko, leta 1645. pa v švedsko teč končno leta 1721. v rusko posest. Ob koncu svetovne vojne so se tudi na njem izkrcale nemške čete ter ostale tam tako dolgo, dokler jim ni pariška mirovna konferenca, ki je otok dodelila Estonski, zaukazala, da morajo oditi. Prebivalstvo obeh otokov je po veliki večini estonsko, nekaj je tam naseljenih Švedov in nekaj je bilo tudi Nemcov, ki se pa sedaj sele nazaj v Nemčijo.

Potem je zapustil obalo in splezal po stezi nazaj na visoko ravninico.

Sonce se je dvigalo na vzhodnem nebu, in Breidifjord se je prebudil v nov dan. Ves ptičji svet je letal, in z vreščenimi krikli so drug drugemu odgovarjali. Gledal je še za čolnom, ki je bil samo šdrobna ptičica.

Mislil je na dan, ko je s Švalo veselal k ledniku, in kako je pozvala galebe in kako so ji ptice odgovorile. Zdela se mu je, da leži ta dan tisoč let nazaj — tako daleč zadaj, da ga je spomin nani danes komaj še bolel.

Ericsson je opazoval ptice in sledil s svojimi pogledi njenovemu letu. Spominjale so ga na Švalo; tijene kretnje, milino njenih oblik, tisti čar, ki je lasten samo njej — na vse to so ga spominjale letajoče ptice. Švala je ljubila ptice, in celo njeno ime je bilo ptičje ime. Ericsson si ga je ponovil v duhu, toda čudno, njegov spomin se je komaj še zganil. Vsa minulost je bila kakor u

Sport**Razveseljiv uspeh Ljubljane v Splitu**

Včerajšnja ligaška nedelja nam je prinesla dve presenečjeni, prvo prav veselo, drugo pa vsega obsojanja vredno. Ljubljana si je sredi Splita priborila zmago in dve dragoceni točki proti SK Splitu, pomaknila se je tako na 7. mesto in se bo počasi menda umaknila z nevarnega spodnjega konca. Ljubljana je podala jako dobro igro, medtem ko so Splitčani odpovedali.

Na zagrebski tekmi Gradjanski — Hajduk je prišlo do vsega obsojanja vrednega incidenta. Radi tvornega napada Hajdukovca Kacijana na sodnika g. Macorattija iz Ljubljane je bila igra že v 8. minutu zaključena. Sodnik je radi faulta nad Lešnikom v kazenskem prostoru pravilno prisodil enajstko. Kacijan je, nezadovoljen s sodnikovo odločitvijo, pritekel k njemu ter ga udaril s pestjo v podbradek, nakar je sodnik tekmo prekinil, ker izključen Kacijan igrišča ni hotel zapustiti. Moštvi sta nato v svrhu pomirjenja občinstva odigrali prijateljsko tekmo 2×25 mi-

nut, v kateri je zmagal Gradjanski z 1:0. Strelec je bil Lešnik, sodnik pa trener Buškowy.

Ostale tekme so se končale s pričakovanimi rezultati, morda malo preseneča remis Haška v Subotici. Rezultati so slediči:

Split — Ljubljana 0:4 (0:4)
Bačka — Hašk 1:1 (1:1)
Slavija (O) — Slavija (V) 2:0 (1:0)
Sašk — Concordia 3:2 (1:1).

REZULTATI V VZHODNI LIGI

Tudi v vzhodni ligi se je včeraj odigralo popolno kolo tekem, peto po vrstnem redu. Preseneča samo remis Jugoslavije in Jedinščine, medtem ko so sicer zmagali favoriti. Rezultati:

BSK — Bask 2:0 (1:0)
Jugoslavija — Jedinščina 2:2 (1:1)
Gradjanski (S) — Žemun 2:1
Slavija (S) — Bata 4:2
Vojvodina — Žak 1:0

Gradjanski je zmagal sredi Maribora

JESENSKI PRVAK MARIBORSKE SKUPINE JE ČSK — MURA NA ZADNJEM MESTU

Včeraj sta se odigrali v domaćem prvo-razrednem prvenstvu dve tekmi, izmed katerih nam je mariborska prinesla nemalo senzacijo v obliki zaslужene zmage Gradjanskega iz Čakovec nad Rapidom. Gradjanski je s tem prehitel Muro ter se s točko več zasidral na predzadnjem mestu. Železničar je gostoval v Čakovcu. Z ozirom na to, da je moral nastopiti z oslabljenim teamom in na tujem terenu, poraz ne preseneča preveč. Z včerajšnjima tekama se je jesensko prvenstvo v mariborski skupini zaključilo, jesenski prvak je ČSK, tablica pa izgleda sledeče:

ČSK	5	4	0	1	12	:	7	8
Železničar	5	3	1	1	7	:	6	7
Maribor	5	2	0	3	11	:	7	4
Rapid	5	2	0	3	8	:	8	4
Gradjanski	5	1	2	2	9	:	16	4
Mura	5	1	3	3	6	:	9	3

RAPID—GRADJANSKI 2:4 (1:2)

Gradjanski je tokrat dospel v Maribor s svojim kompletnim prvim moštvo ter je tako presenetil s svojo igro one, ki so ga videli ob njegovem prvem letosnjem nastopu v Mariboru. Moštvo se je predstavilo kot jako borbeni, izdržljiva in dobro vigrana enajstorica, katere najboljša formacija je napadalni kvintet, ki je mnogo in uspešno streljal. Gosti so bili povsem enakovreden nasprotnik ter so mestoma celo prevladovali na terenu.

Rapidovo moštvo je od začetka, predvsem na podlagi zadnjih rezultatov, očitno podcenjevalo svojega nasprotnika. Odpovalo jim je napadalna vrsta, proti pričakovanju slaba pa je bila tudi očaja obramba. Na mestu sta bila le več ali vratar ter Fučkar v krilski vrsti. Ko je moštvo spoznalo kočljivost položaja, pa je izgubilo glavo ter mu vobče ni uspela nobena akcija več.

Serijski golov je otvoril Gradjanski, na-

kar je Kolar za Rapid izenačil, v odmor je šel Gradjanski z vodstvom 2:1. Po odmoru je najprej Rapid zopet izenačil po Černešku, neprstano nato pa je Gradjanski s 3 golom zagotovil sebi zmago ter rezultat proti koncu še povisal.

Zmaga Gradjanskega je popolnoma zaslužena. Igra je bila tako živahnna, pa tudi izrednega ofair.

Sodnik je bil ss. g. Konič mesto g. Vehleta iz Celja.

V predigri je komb. team Maribora premagal komb. moštvo Rapida, ki je nastopilo le z 9 igralci, s 3:2. Sodnik g. Nemec.

ČSK — ŽELEZNIČAR 2:0 (2:0)

Včerajšnja tekma v Čakovcu je bila odločilna za končni plasma v jesenskem prvenstvu. Železničar je moral nastopiti z nekatrimi rezervnimi igralci ter se ni mogel uspešno uveljavljati proti tako razpoloženi domači enajstorici, ki je goste zlasti v borbenosti in startu prepašala. Odpovedal je zlasti srednji krilec Železničarja.

ČŠK je prišel prav do izraza samo v prvi polovici, nato pa je začel braniti doseženi uspeh — stara taktika Čakovčanov — ter je tako Železničar skoro stalno igral na nasprotniki polovici. Zmaga je bila odločena že do polovice prvega polčasa. ČŠK je prišel v vodstvo v 15. minutu po levi zvezki, ki je z glavo zabil prvi gol. Drugi gol v 27. minutu pa je bil avtograd Železničarja. Rezultat se nato ni več menjal, klub težki blokadi v drugem polčasu Železničarju ni uspelo zabiti niti častnega gola. V 37. minutu druge polovice je po karambolu z desnim krilom ČŠK obležal vratar gostov, ki so ga morali prepeljati v bolnišnico, v ostalem pa je bila tekma dovolj fair.

Sodnik je bil Ljubljanc g. Čamernik.

Celjski in ljubljanski nogomet

V celjski skupini se je včeraj odigrala na Glaziji prvenstvena tekma

Celje — Olimp 6:2 (2:0)

ki ni prinesla jasnosti glede vprašanja jesenskega prvaka, temveč je z zmago SK Celja sedaj še tretjega pretendenta na prvo mesto v tablici. Za tekmo je vladalo v Celju veliko zanimanje, tako da je bila klub deževnemu vremenu dobro obiskana.

Tekma je prinesla zaslужeno zmago Celjanom, ki so bili v vsakem pogledu boljši od gostov, predvsem pa kar se tiče disciplin. Odločilna za zmago pa je bila predvsem boljša povezanost napada SK Celja, ki ima zlasti v Bajramoviču odličnega strelec. Igru je mogoče deliti prav z prav v dva dela, ki jih je diktiral teren. V prvem je prevladovalo Celje, v drugem polčasu je prišel mnogo bolj do veljave Olimp, a baš v tem času se je vsak prorod Celja končal z uspehom. Malo pred koncem je moral zapustiti igrišče na vsaki strani po eden igralec.

Tekmo je sodil Mariborčan g. Kopič.

V predigri je mladina Celja premagala mladino Olimpa s 6:1 (4:1). Sodnik je bil g. Lokošek.

Po včerajšnji tekmi je tablica sledeča:

Amater	3	2	1	0	9:2	5
Olimp	4	2	1	1	7:7	5

Mars prvak ljubljanske skupine

V ljubljanski skupini zlasti preseneča prvi poraz Marsa, ki mu je Kranj na domaćih tleh odnesel obe točki. Kljub temu pa je Mars ob zaključku jesenskega prvenstva jasno na čelu tablice. Rezultati včerajšnje nedelje so sledeči:

Mars—Kranj 1:3 (0:1)
Jadranci—Hermes 3:3 (2:2)
Bratstvo—Reka 4:1 (2:1)
Disk—Svoboda 3:4 (1:2)

s. D. Buljević, znani trener in vodja SK Ljubljane, je po informacijah zagrebškega tiska podal ostavko na vse funkcije v klubu.

s. Meddržavna nogometna tekma Finska — Nemčija, določena za 5. nov. v Dresdenu, je preložena.

s. Zagreb je stopil v stike tudi z Budimpešto za sklenitev medmestne tekme dne 12. novembra.

s. Motociklistična dirka na Večni poti je bila tudi včeraj radi slabega vremena odvedvana.

s. Danska je premagala Norveško s 4:1 (1:1) v Kodanju v tekmi za Severni cup.

Potri neizmerne žalosti naznajamo vsem sorodnikom, z nancem in prijateljem, da je preminul naš blagi soprog in oče, gospod

Anton Omerzu

DRŽAVNI MOJSTER v p.

Pogreb nepozabne pokojnika bo v sredo 25. oktobra 1939 ob 1/2, 16. uri iz mrtvačnice na Pobrežju. Sv. maša zadušnica bo v četrtek 26. oktobra ob 8. uri v Magdalenski cerkvi.

MARIBOR, dne 23. oktobra 1939.

Globoko žalujoča soproga FRANCISKA in hčerk FANCI in MIMI

GRAJSKI KINO

Telefon 2219 Telefon 2219

V torek dne 24. oktobra ob 16. in 18:45 ur

Čardaška kneginja

Ob 3/4 9. uro zvečer

na splošno zahtevo in radi velikega uspeha še enkrat

gostovanje v celovečernem nastopu

Svengali

in Mdm ELIS

Sijajna revija senzacionalnih eksperimentov - Tajnosti orienta, mistike in fakistva
Zabava in smeh

Od srede 25. do vključno petka 27. oktobra 1939

Čardaška kneginja

Pri zadnji predstavi kratki eksperimenti gospoda

SVENGALIJA**Če se smrtno ponesrečite**

a niste v redu poravnali naročnine za „Večernik“ vsaj do 14 dni pred nezgodo,

izgube Vaši svojci 10.000 din

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pričinkinja za oglaševanje je din 8.— Dražba: preklici, dopisovanja in žentovanski oglasi din 1.— do besedi. Ostale besede za vključno objavo znača din 2.— Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilcu. Ostanek din 11.000 za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora urložiti znamka za 3 din

Razno

NOGAVICE (lastni izdelki), rokavice, volna, odeje, koce, zimske perilo pletenine, načneneje »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

Ia CVETLIČNI MED (točen) od din 15.— naprej. O. Črepinko, čebelarstvo, prodajalna čebelarskega društva Maribor, Zrinskih trga 6. 9789-1

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni

ANTON RAJŠP. MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogu.

10276-1

DAMSKE TORBICE novi modeli, velika izbira pri M. Šterbalu, Meljska 2 — Trg svobode 6. 10322-1

SIRITE »VEČERNIK!«

Prodam

VSAKOVRSTNO KOLJE za sadna drevesa prodaja Gilšek, Razlagova ul. 25. 10321-4

STANOVANJE in instrukcijo išče dijak. Naslov v upravi »Večernika«. 10319-6

Sobo odda

SOBO veliko, prazno oddam. Ruška cesta 3-I, desno. 10323-7

Sobo išče

OPREMLJENO SOBO s štedilnikom iščem. Naslov v upravi »Večernika«. 10318-8

Službo dobri

SLUŽKINJO ki zna samostojno kuhati sprejmem Naslov v upravi »Večernika«. 10178-9